

Justitiedepartementet

Stockholm
2021-12-13

Ert dnr
Ju2021/03517

Vårt dnr
2021/153

Upphovsrätten på den digitala inre marknaden (Ds 2021:30)

Näringslivets Regelråd NNR har tagit del av det aktuella förslaget och önskar lämna följande synpunkter.

NNR fokuserar huvudsakligen sitt svar på överimplementering och konsekvensutredningen.

Vi finner att det för att uppnå ett konkurrenskraftigt och hållbart Sverige och Europa krävs att såväl befintliga som nya EU-regler är effektiva och konkurrenskraftiga. Det är också av stor betydelse att genomförande av EU-direktiv sker på ett likartat sätt i de olika medlemsstaterna och att tillämpningen av EU-lagstiftningen är enhetlig för att inte skapa kostnader och konkurrenssnedvridningar.

Svensk överimplementering

Det anges i konsekvensutredningen (sid 232) att ”Förslagen i promemorian syftar till att genomföra ett EU-direktiv som i många avseenden inte lämnar något utrymme för andra nationella lösningar än de som följer av direktivets bestämmelser. Det finns därför inte anledning att överväga ytterligare utredning av förslagets konsekvenser än det som framgår av det följande.”

NNR kan dock konstatera att det föreslagna genomförandet i ett flertal delar innebär svensk överimplementering genom att t ex avvikande skrivningar föreslås som bl a medför otydligheter, kostnader och andra negativa konsekvenser för svenska företag. Detta gäller exempelvis skrivningarna om avtalets konkreta innehåll, i 29 § där det anges ”överlåter” medan det uttryck som används i direktivets artikel 18 är ”licensierar eller överlåter” något som skapar otydlighet för dem som ska tillämpa reglerna. Vidare användandet av begreppet skälig ersättning i 29 § jämfört med ”lämplig och proportionell” som används i artikel 18 i direktivet. Ett annat exempel är de skrivningar som görs i 29 a § beträffande skyldighet att lämna information och som i flera fall avviker från formuleringarna i direktivet. Viss rätt till retroaktivitet föreslås också i promemorian på sid 201 trots att det på sid 186 beskrivs att direktivet inte föreskriver detta.

Som också indikeras ovan anser NNR det vara av vikt att svenskt genomförande inte påverkar de svenska företagens konkurrenskraft och kostnader negativt i förhållande till konkurrerande företag i andra medlemsstater. Överimplementering bör därför i möjligaste mån undvikas och utgångspunkten för genomförandet bör vara miniminivån i EU-lagstiftningen.

För att tydliggöra eventuell överimplementering bör konsekvensutredningen innehålla en beskrivning av miniminivån och en bedömning av om den kommer att överskridas. Det behöver redogöras för om:

- Nationella regelkrav läggs till utöver det som krävs i direktivet.
- Området för reglernas tillämpning utvidgas.
- Möjligheter till undantag inte utnyttjas eller utnyttjas bara delvis när detta kan leda till hinder på den inre marknaden.
- Nationella regelkrav som är mer omfattande än vad som krävs av det aktuella direktivet behålls.
- Kraven i ett direktiv genomförs tidigare än det datum direktivet kräver.
- Strängare sanktioner eller andra efterlevnadsmekanismer används än vad som är nödvändigt för att genomföra lagstiftningen på ett korrekt sätt.

I det fall överimplementering övervägs bör konsekvensutredningen innehålla en motivering till varför, en beskrivning av vilka genomförandeåtgärder som föreslås och en bedömning av vilka konsekvenser detta får för företag.

NNR hänvisar i denna del även till riksdagens tillkännagivande till regeringen ”EU-direktiv bör inte försämra företagens konkurrenskraft (NU7)”. I detta anges bl a att ”Riksdagen anser att de svenska företagens konkurrenskraft ska skyddas.” Riksdagen uppmanar därför regeringen ”att den bör arbeta för att EU-direktiv genomförs i svensk lagstiftning på ett sätt som inte försämrar företagens konkurrenskraft. En utgångspunkt bör vara att EU-direktiv ska införas på miniminivå i den nationella lagstiftningen. När det finns anledning att överskrida miniminivån bör effekterna för företag redovisas tydligt.”

NNR rekommenderar utöver ovanstående att jämförelser görs med planerat genomförande i övriga nordiska länder och andra EU medlemsländer. På så sätt kan det säkerställas att det svenska genomförandet ligger i linje med planerat genomförande i övriga europeiska länder.

Synpunkter på konsekvensutredningen

Som anges ovan lämnas i utredningen i flera delar förslag som innebär svensk överimplementering som kan få konsekvenser i form av exempelvis ökad otydlighet, kostnader och rättsosäkerhet för svenska företag. Någon närmare beskrivning görs dock inte av vilka förslag som direkt följer av direktivet och vilka som innebär svensk överimplementering eller vilka konsekvenser förslagen kan komma att få för svenska företag och deras konkurrenskraft. Analys och överväganden av eventuella mer effektiva alternativ såsom direktivnära skrivningar görs inte heller.

Övriga synpunkter på konsekvensutredningen är att det i denna endast lämnas allmänna beskrivningar om kostnadsökningar, intäktsbortfall och ökade intäkter som förslagen kan medföra för dem som berörs. Det görs dock i denna kontext inte någon beskrivning av den verklighet och förutsättningar som företagen verkar i eller någon uppskattning av storleken på de kostnader och intäkter som följer av förslaget vilket NNR finner är en brist. Det går därmed inte att få någon uppfattning om de totala konsekvenserna av förslagen på företagens kostnader och intäkter eller på deras möjligheter att konkurrera. Vad NNR kan förstå kommer förslaget att påverka såväl små som stora företag. Avsaknaden av redovisning av berörda företags antal och storlek innebär att det inte heller går att få någon bild av hur mindre företag påverkas utifrån ett kostnads- och konkurrensmässigt perspektiv och möjligheten för dessa att efterleva de föreslagna reglerna. Det går därmed inte att få någon uppfattning om någon särskild hänsyn tagits eller borde tas till små företag vid reglernas utformning.

NNR förutsätter att ovanstående synpunkter och förslag till kompletteringar omhändertas i den fortsatta processen innan beslut fattas.

Näringslivets Regelnämnd NNR
Christina Fors